

S O K F Ő L E.

68. Szám. Béts. Augustus 23-dikán. (16) 1853

Emlékeztető Jegyzetek.

A u g u s t u s.

21 Aug. — 1690. Tököli Imre István fia olly magaelzánásával verekedék Brassó táján, hogy Leopold minden vezérei vagy elstek vagy elfogattattak. — 1772. Sohajtozva írja alá Lengyel Ország 's Királya a' három Hatalmasság kívánatit, mellyek következtésében kiterjedésének harmadrészét lakóinak pedig felét vesztí a' szerentsétlen Ország.

22 Aug. — 1796. Károly F. H. megveri a' Frantziákat Jourdan alatt. — 1534 + Villier Fülöp a' Johanniták Nagymestere ki ajándékba kapta V Károlytól Malta szigetét, hová 1530-ban költözött lovagjaival.

23 Aug. — 1563. Miksa koronázása Posonban. — 1796. Károly F. H. győzedelmeskedik Bernadottén Naumarkt mellett.

Életünk legnagyobb kinezése a' jó barát.

Mint egy a' sivatag pusztában leveleiből kivetkőztetett fa, áll az ember barátja nélkül a' magánazó világban. Vigasztalás a' nyomorúságokban, felsegállítás az életnek sauyar viszontagságaiban, igaz részesülés annak gyönyörjeiben, 's erős támasz a' szerentsétlenségben a' *barátság*. Mennél romlottabb az emberi társaság, 's hanyatlóbbak ennek erköltsai; mennél magasabban emeli fel vas fejét a' világnak ostora „a' magánozás;“ annál ritkábban találhatók a' nyílt szívű 's hű keblű barátok; a' fényezés idejében az előkelő világnak ragyogó vigalmaiban többnyire a' változó fetskének szerepét játszák, melly késő eljövetele után tsak addig marad, mig a' nap sűgárainak melege meg nem gyengül, 's azonnal titkos tsendeségben elrepül, mihelyt a' szigoruabb napokat bejelentő szellő lenge-

Toldalék a' M. Kurirhoz.

68 (16)

dezeni kezd: Semmi sem nehezebb mint találni valakit, ki minket szeret, 's éppen olly nehéz valakinek osztatlan szeretetét egészen feláldozni. — A' régi idők történeteiből e' következő méltán magára vonja figyelmünket. Antiphil és Dimetri még zsenge ifjúságokban kötötték a' legforróbb barátságoknak frigyét. Minekutána hosszabb időkig tudományoknak tevék hódolásokat, pallérozásoknak végre hajtására Aegyptom felé vették útjokat. Antiphil Orvosi, Dimetri pedig böltselkedési tudományokra szentelé életét. Midőn ez, noha a' földi javaktól mintegy elszigetelve; — mert a' tudományok gyakran nagyobb barátneji a' szükölködésnek, mint a' dorbézoló bövelkedésnek, — a' tartomány régiségeinek kinyomozása végett Nilus környékit beutazná, elő találá a' gazdagabb Antiphilt, ki miathogy néki a' vidék forró éghajlata, 's az utazásnak nehézségei nem kedveztek, hátra marada, egy mostoha sors szomorú következéseitől késértetve. Rabszolgáinak egyike latrokhoz kaptsolá magát, 's őket Anubis Aegyptomiak istenének templomát kirabolni segíté, 's zsákmányának részét Antiphil ágya alá titkosan elrejté. A' tolvajok felfedeztetek, a' rabszolgát mint részvényes társokat ki vallák, ki urával együtt, minthogy ennek nyoszolyája alatt az eltökitett kintsek találtattak, vasra veretttven egy undok börtönbe záratattott, mellynek megromlott gőzeitől Antiphil mintegy elfojtódva súlyos betegségbe esék, 's semmit sem ohajta forróban, mint hogy a' halál mennél előbb szüntesse érdemetlen kinjait. — Dimetri utazásából vissza térvén szomorúságának nem kevés jeleit adá, midőn barátjának szoros fogságáról körül repeső hír keserűséggel önté el érette dobogó szivét; azonnal a' fogház felé sietteté lépéseit, de mivel éjszaka volt, bementelt a' strázsától ki nem esdekelhete, 's így a' tömlözt

ajtaja mellett a' legkétségesebb várakozással tölté el nyugtalan éjjét. Alig oszlatá szét a' hajnal az éjnek bolygó fellegeit, midőn szánkódó kéréseinek az örök ellent nem állhatván, barátjához bebotsátják; de alig ösméri meg szeretett társát, melly tekiutet! leirhatólan fájdalom fogja el mind a' kettőt, midőn egymásra vetik sebes pillanatjokat, 's eszméletlenül földre rognak, — a' tömlözt örjei életjekhez vissza hozák őket, — Dimetri vigasztalja szerentsélen barátját, ön köpenyegét átadja néki, és a' tengeri kikötőhelyre siet, hogy mint teherhordó munkájával kereshesse azt, mivel a' szánakozásra méltónak sanyarú sorsát valamenyire enyhítse. A' napnak szürkellő reggelétől annak sötét estvéjéig szünetlen dolgozik, 's hogy a' lakszoba bért kémélje, szabad ég alatt alszik. De a' pénzt éhező strázsától mindennapi díjjának felétől megfosztatik, 's végre midőn naponként növő határtalan kívánatainak szomját le nem tsilapithatja, a' barátjához való bemenetel végképpen megtiltatik. Milly szomorú időpont mindkettőjökre nézve! egy a' lántzok terhe alatt sorvadozik, más menedék nélkül minden vigasztalástól elhagyattatva a' szeretettel fogyatkozó világnak ki önti panaszait. Dimetri nem engedheti barátját gyalázatosan el veszni, azértis hosszabb hijában való elmélkedései 's törekedései után végre ama megállapított szándékra jön: magát mint a' templom rablójinak részvényesét kiadni, hogy így barátja oldala mellett sorsát véle osztani, 's meghalni óhajtott alkalmat nyerhessen. Melly toll festheti le új ősze köttetéseknek pillanatját! azonnal karjaik közé tsatolják a' hű barátok egymást, 's ámbár a' megromlott hörtöni levegőt szíván, 's nehéz lántzokra verettétvén testek hervadozik, mégis érzéséiknek viszonzközlése által szivek a' mostoha sors minden nyomásain, 's a' jelenlévőség kinjain gyöze-

dezni kezd: Semmi sem nehezebb mint találni valakit, ki minket szeret, 's éppen olly nehéz valakinek osztatlan szeretetét egészen feláldozni. — A' régi időnek történeteiből e' következő méltán magára vonja figyelmünket. Antiphil és Dimetri még zseuge ifjúságokban kötötték a' legforróbb barátságoknak frigyét. Minekutána hosszabb időkig tudományoknak tevék hódolásokat, pallérozásoknak végre hajtására Aegyptom felé vették útjokat. Antiphil Orvosi, Dimetri pedig böltselkedési tudományokra szentelé életét. Midőn ez, noha a' földi javaktól mintegy elszigetelve; — mert a' tudományok gyakran nagyobb barátneji a' szükölködésnek, mint a' dorbézoló bővelkedésnek, — a' tartomány régiségeinek kinyomozása végett Nilus környékit beutazná, elő találá a' gazdagabb Antiphilt, ki minthogy néki a' vidék forró éghajlata, 's az utazásnak nehézségei nem kedveztek, hátra marada, egy mostoha sors szomorú következéseitől késértetve. Rabszolgájának egyike latrokhoz kaptsolá magát, 's őket Anubis Aegyptomiak istenének templomát kirabolni segíté, 's zsákmányának részét Antiphil ágya alá titkosan elrejté. A' tolvajok felfedeztettek, a' rabszolgát mint részvényes társokat ki vallák, ki urával együtt, minthogy ennek nyoszolyája alatt az eltökitett kintsek találtattak, vasra verettetvén egy undok börtönbe záratattott, mellynek megromlott gőzeitől Antiphil mintegy elfojtódva súlyos betegségbe esék, 's semmit sem ohajta forróban, mint hogy a' halál mennél előbb szüntesse érdemetlen kinjait. — Dimetri utazásából vissza térvén szomorúságának nem kevés jeleit adá, midőn barátjának szoros fogságáról körül repeső hir keserűséggel önté el érette dobogó szivét; azonnal a' fogház felé sietteté lépéseit, de mivel éjtszaka volt, bemene-telt a' strázsától ki nem esdekelhete, 's így a' tömlözt

ajtaja mellett a' legkétségesebb várakozással tölté el nyugtalan éjjét. Alig oszlatá szét a' hajnal az éjnek bolygó fellegeit, midőn szánkódó kéréseinek az örök ellent nem állhatván, barátjához bebotsátják; de alig ösméri meg szeretett társát, melly tekiutet! leirhatatlan fájdalom fogja el mind a' kettőt, midőn egymásra vetik sebes pillanatjokat, 's eszméletlenül földre rognak, — a' tömlőt örjei életjekhez vissza hozák őket, — Dimetri vigasztalja szerentsélen barátját, ön köpenyegét átadja néki, és a' tengeri kikötőhelyre siet, hogy mint teherhordó munkájával kereshesse azt, mivel a' szánakozásra méltónak sanyarú sorsát valamenyire enyhítse. A' napnak szürkellő reggelétől annak sötét estvéjéig szünetlen dolgozik, 's hogy a' lakszoba bört kémélje, szabad ég alatt alszik. De a' pénzt éhező strázsától mindennapi dijjának felétől megfosztatik, 's végre midőn naponként növő határtalan kívánatainak szomját le nem tsilapithatja, a' barátjához való bemenetel végképpen megtiltatik. Milly szomorú időpont mindkettőjökre nézve! egy a' lántzok terhe alatt sorvadozik, más menedék nélkül minden vigasztalástól elhagyattatva a' szeretettel fogyatkozó világnak ki önti panaszeit. Dimetri nem engedheti barátját gyalázatosan el veszni, azértis hosszabb hijában való elmélkedései 's törekedései után végre ama megállapított szándékra jön: magát mint a' templom rablójinak részvényesét kiadni, hogy így barátja oldala mellett sorsát véle osztani, 's meghalni óhajtott alkalmat nyerhessen. Melly toll festheti le új ősze köttetéseinek pillanatját! azonnal karjaik közé tsatolják a' hű barátok egymást, 's ámbár a' megromlott börtöni levegőt szíván, 's nehéz lántzokra verettetvén testek hervadozik, mégis érzéseiknek viszonzóklése által szívek a' mostoha sors minden nyomásain, 's a' jelenlévőség kinjain gyöze-

delmeskedik, a' jövendőség talán még nehezebb tsapásait megvetve; egymást vigasztalván kiki jobban barátjáért, mint magáért szorgoskodik; nyugodtan tűrik kemény sorsokat; mert vagy együtt élni, vagy egyesülve a' halálnak fagyaló kezére kerülni eltökélt szándékjok. Dimetri végre megbetegedék; — de a' váltság órája e' nemes férjfiaknak nem sokára eljőve. A' foglyoknak egyike, ki e' szerentséllenekkel egy tömlőtzebe zárattatott, tselszövényesen szerzett reszelővel mind magának, mind társainak békójit fel oldá, mire ezek a' strázsán állókat megdögönyezik, 's a' setét éjnek alkalmát hasznokra fordítván futásnak eredtek. A' két ártatlan helyben marada, nagyobbra betsülvén a' törvényt, 's igazságot, mint a' tsaló szabadságnak bőditó ketseit. — Néhány nap lefolyta után amazok ismét elfogattattak, 's érdemek szerint halálra íteltettek. Antiphil rabszolgája, 's ennek zsákmányos társai haláljok előtt ki vallják a' vasban sinlődőknek ártatlanságát, mellynek töredelmességek által a' legszébb tanubizonyságát adák. — E' történetről az Égyptomi helytartó tudósittatván mindkettőt magához hivatja, engedelmet ad nekik magokat a' reájok vetett bűnnek motskától kitisztítani, megisméri ártatlanságokat, szabadoknak kikiáltja, 's a' szenvedett sérelem kipótlására bőven megajándékozza. „Vedd e' pénzt — szöll barátjához Dimetri — te a' tünt szenvedélyek által meggyengültél, hosszabb nyugvásra, 's költséges ápolásra' vagyon szükséged; mi az arany a' szivben fénylő szeretethez képest, mi a' pénz a' barátságának nemes-érzései mellett? Benned 's hiv szeretetedben, kedves Antiphilem! édesb, 's betesebb jutalom fekszik.“ — Igenis, mi a' pénz, melly szivünket jégtáblával beborítja, mellytől testünkben elhül a' vér, 's melly az érzelmeket elfojtja, 's szivünkblől kiirtja, —

ama mennyei gazdagság ellen, mellyel a' tiszta, 's mindeneket feláldozó barátságának érzése tetteinket megszokta jutalmazni?

Trémel Miklós.

Patriota Varjú.

A' tavaszi lágy szelek szárnyain megtért a' sokat úttazott gólya, 's örömkelepeléssel köszöntötte az őt örvendező versekkel fogadó falusi gyerkőtzöket. Talán bizony azt véled, károgá a' varjú, hogy téged illet az örvendezés hitvány kelepelő, ki szülött földedet, 's az embert, kinek hajlékán fészkelsz, a' legelső dér lehelletére elhagyod! Háládatlan hazafi, álnok barát! — Hazánk, — úgy tartom jó varjú, — felelé a' gólya, egyiköknöknek se sok hasznát veszi. El kell őt hagynom, mert az esztendőnek egy részében nem ád ennem; te itt maradsz, mert dögöt télen is kapsz. De az ember aligha jobban nem szeret engem, mint téged. Én esztendőről esztendőre épen találok fészket, 's láttál-e embert, ki golyát valaha szántsándékkal ölt volna meg? Azomban te vigyázz; mert, ha jöttömben jól hallottam, ki van az idén is adva a' parantsolat a' varjú fejek szedésére.

Hazám hazám! he sok varjú fészek van benned!

P r e d i k á t z i ó.

A' szűzességről irt igen szép tanítása elébe szent letzkét keresett a' Lelki atya, ki azzal tartotta, hogy a' kész épülethez kell az ajtót, 's nem az ajtóhoz az épületet szabni. De tsak mind nem akart megfelelő letzke jutni eszébe. El végre Concordantiához nyúl, 's az Sz—re akarván fordítani, könyve épen oda nyílt, a' hol ezek a' szók olvastattak: *Szó hallatik a' pusztában 's a' t. „Megtaláltam!“ felkiált, 's tovább nem fordított.*

Jó atya! talán esztendő alatt se mondasz egyetlen egy erköltsi tanítást is, mellyhez ezt a' letzkét nem választhatnád!

B o s z ú á l l á s.

Tollagit ügyetlen tántzolásáért, 's feszült szegletes hajlongásiért elméskedése és gúny mosolygása tárgyává tette vélt barátja egy olyan társaságban, mellyben leányok is voltak, mondom *leányok!* Jónást szívenél érte a' tsapás, 's vérben forgó szemekkel rohant hozzám, e' szavak közt nyitván be ajtómat: „ki vagyok gúnyolva barátom! gyalázatosan elárulva, 's megalázva; adj tanácsot mi tévő legyek? ököllet tanítsam-e betsültre a' hitvány rágalmazót, vagy kardra szálljak vele? Boszút kell magamért állanom, ez áll; de mi képen? adj tanácsot!“ — Épen szép hőldvilágos estve volt, 's én ablakomat felnyitván „Jónás! — mondék — nézd a' Höld tsendesesen halad, pedig hallod mint ugatnak rá a' kutyák?“ Halgass nekem hitvány meséddel, — viszszozó Jónás — az ebek nem a' hőldat ugatják, de meg nem is hallja azokat a' hőld. Ha barátom vagy érzed megsértetésemet, — gyáva ki magát tudva sértegetni hagyja, — *nemo me impune lacessit*, — adj tanácsot! „Helyes gondolkozásod Jónás! — felelek én — boszút kell állanod, de hideg tsendes vérrel, — most tűzben vagy, — jer hőlnap hozzám, akkor megmondom mi tévő legyél, sőt segíteni foglak.“ Más nap sétálni menénk, 's én Jónást kész akartva a' falu vége felé vezettem. Mérget ugatásokkal rohantak felénk az új sor ebei. „Üssd Jónás! — kiáltek én — úgy is jó nagy bot van kezdedben; üssd, hogy tsilapodjának, ugatások miatt alig érthetem szavadat.“ Jobb más felé menjünk — felelé Jónás — mert ezeket vagy mind agyon kell vernem, ha fel emelem botomat, vagy még

erősebben fognak ugatni. „De hát miért a' bot kezében?” Tsak azokat akarom ütni — így Jónás — a' melyek harapnak, vagy harapó szándékkal vannak, — az ugatás nem fáj.

„Im ez az én tanátsom is Jónás, mondék, — ha rágalmazód harap, üssed, megérdemli; de ha tsak ugat, tedd hallatlanná, 's menj tovább. Viszsa rágalmazhatnád, és vissza gúnyolhatnád ugyan méltan te is; de ez tsak olyan vólna, mintha az ugató eb ellen fordúlván annak morgásait, fogvitsorgatását 's ugatását, morgással, fogvitsoritással 's ugatással viszszoneznád te is.“ — És Jónás megvetéssel ált boszút!

A' Bukaresti Magyarok, és Sükei.

Több század óta, részint az előbbi török háboruk' alkalmival, részint vándorlás által, több Magyar jutott el Nagy-Oláhországba, kik egyenként apróbb mezővárosokba 's főként Bukarestbe települtek meg, a' nélkül, hogy hosszabb ideig templom 's tanítóintézetek' hiánya miatt, vallásokat 's nemzetiségeket gyakorolhatták, 's nyelveket térjeszthették volna, egyedül tsak mindennapi élelmekről gondoskodván; ezekhez járultak még 1692-ben Rákótzynak a' török-földre futása által újra néhányan, kik az előbbiekkal kezefogván, az említett helyzetben maradtak. Történt azonban, hogy Ö Exc-ja Szentkereszti generál, Erdélyország' hadi alkormányzója, azoknak árva sorokat megtudván, e' hirt többekkel-is közlötte; ugyan e' forrásból esett értésire 1815-ben *Sükei Imre* református prédikátor úrnak is, ki Erdélyben született 's nevekedett igaz honfivá és — hogy tettei után itéljem 's nevezzem — valóságos apostoli követté. Ezen érdeemes urat, noha nevére, mint tudom, a' két magyar

haza előtt nem egészen idegen, kötelességemnek tartom, mint 14 év óta minden, eddig általa végrehajtott tzélainak szemtanúja, közelebbről is a' nemes honfiakkal megösmértetni 's róla némelly vonásokat részrehajlás nélkül itt közleni, mellyekből férfiúi tsüggedetlensége — sokszor a' legnagyobb inségekkel levén küzdésben — tsudálatig kitetszik. — Ő tehát mint feljebb említém, ez elhagyatott Magyarok' sorsát megtudván, azonnal arra tökéle magát, hogy őket felkeresse; 's e' szándékát a' Gondviselés annyira segítéelő, hogy már 1815-ben köztök teremhetett 's árva sorsokat, mellyben vigasztalás nélkül epedtek, szívére vévén, nálok maradott azon szent tzállal, hogy az árvák' pásztora légyen, őket az köztök elhatalmazható kortsosúlástól megmentse 's nemzetiségeket az idegen éghajlat 's idegen kormány alatt is, édes anyjának a' magyar honnak megtartsa. Magyar nyelven kezdé azonnal hirdetni az Isten' igéjét, mellyre a' környékben szállongott egyes hivek-is Bukarestbe vonultak és számok öszszesen 1817-ben mintegy 200-ig terjedhete, kik azután sokkal többre szaparodhattak, 's a' mesterségnek azon népetlen 's pallérozatlan tartományban, szükséges volta (kivánata) tekintetéből naponként szaporodnak. Ámde most se kormánytól nem volt még engedelem templomot állithatni, se pénz az építésre, sőt még annyi költség se, hogy lelki pásztort fizethessen; azonban az engedelem tsakhamar megjött azon feltétellel, hogy a' toronyra kereszt tétessék.

(Folytatása következik.)

R e j t e t t s z ó.

Letezek öt jegyből; vagyok így bö kútfeje jónak
'S rosznak; három utóm elmés tetteknek alapja.

Megfejtés az 67. számbau: Fok.